

arte XINO *Classics* 2023

Kim jesteś, Polly Maggoo?

Nowe spojrzenie na europejskie dziedzictwo filmowe

W marcu 2023 roku rusza druga edycja ArteKino Classics. To właśnie pod tą nazwą ARTE.tv udostępnia w swojej ofercie rzadko emitowane filmy europejskie będące prawdziwymi perełkami sztuki filmowej. Ten eklektyczny cykl dostępny jest bezpłatnie na platformie arte.tv w całej Europie z napisami w sześciu europejskich językach.

Film szwajcarskiego reżysera Claude'a Goretty „Koronczarka”, za sprawą którego popularność zyskała Isabelle Huppert, otworzy tegoroczną edycję 20 marca 2023 r. W tym sezonie obejrzeć będzie można około dwudziestu filmów, w tym ważne dzieła węgierskiej reżyserki Márty Mészáros, Szwedki Mai Zetterling i Czeszki Very Chytilovej.

Dzięki temu wyjątkowemu przedsięwzięciu, ARTE.tv oferuje nowe spojrzenie na historię europejskiego kina od 1945 do 1995 roku. W cyklu znalazły się filmy, kultowe w swoich krajach, które odcisnęły trwałe piętno na europejskiej kinematografii i do dziś nie straciły na aktualności.

ArteKino Classics jest częścią ArteKino, projektu w ramach którego od 2016 roku ARTE.tv prezentuje młodych europejskich twórców filmowych i ich spojrzenie na współczesność: w ten sposób powstaje swoisty pomost między dzisiejszym młodym kinem a filmami należącymi do klasycznego repertuaru.

Grupa ARTE dokonuje wyboru filmów we współpracy ze Stowarzyszeniem Europejskich Kinotek (ACE). Wszystkie filmy zostały niedawno odrestaurowane, a około jedna trzecia z nich została zrealizowana przez kobiety.

arte

Na arte.tv od 20.03

Koronczarka (*La dentellière*)

CLAUDE GORETTA

SZWAJCARIA 1978, 102'

OBSADA : ISABELLE HUPPERT, YVES BENEYTON, FLORENCE GIORGETTI, ANNEMARIE DÜRINGER, RENATE SCHROETER, MICHEL DE RÉ, MONIQUE CHAUMETTE

Koronczarka to jeden z wielkich klasyków szwajcarskiego kina. Jest to adaptacja powieści o tym samym tytule autorstwa Pascala Lainé (nagrodzonej Prix Goncourt w 1974 r.), która przyniosła Isabelle Huppert międzynarodową rozpoznawalność. Koronczarka otrzymała nominację do Cezara w kategorii najlepszy film oraz do Złotej Palmy i zdobyła Nagrodę Jury Ekumenicznego na Festiwalu Filmowym w Cannes.

Claude Goretta (1929 - 2019) zaczynał jako reżyser w British Film Institute. W 1957 roku wyreżyserował z Alainem Tannerem film Czas rozrywki. Ten krótkometrażowy obraz był zapowiedzią nowego kina szwajcarskiego. Goretta wyróżnia się wszechstronnością: w latach 60. tworzył filmy dokumentalne dla Télévision Suisse Romande (TSR), zaś międzynarodowe uznanie zdobył dzięki filmowi Zaproszenie (Nagroda Jury na festiwalu w Cannes w 1973 roku i nominacja do Oscara dla najlepszego filmu obcojęzycznego w tym samym roku). W 2006 roku powstał Sartre, l'âge des passions, dwuczęściowy biograficzny film telewizyjny łączący fikcję i dokument, który był ostatnim filmem reżysera.

Na arte.tv od 01.03 do 01.12

Scrubbers

MAI ZETTERLING

WIELKA BRYTANIA, 1982, 90'

OBSADA : AMANDA YORK, CHRISSIE COTTERILL, KATE INGRAM, DEBBY BISHOP, KATHY BURKE

Scrubbers to film niepokorny, anarchizujący i chwilami bardzo zabawny, stanowiący feministyczną interpretację gatunku „kobiety w więzieniu”.

Scrubbers, będący kobiecym odpowiednikiem kultowego brytyjskiego filmu Alana Clarke'a *Hołota* (1979), opowiada o osobach wykluczonych walczących o przetrwanie. Bezwzględne ukazanie przemocy sprawia, że film ma o wiele mocniejszy wydźwięk od klasycznych brytyjskich obrazów z lat 60. takich jak *Z soboty na niedzielę* (1960) Karela Rejsza czy *Samotność długodystansowca* (1962) Tony'ego Richardsona.

Mai Zetterling (1925-1994) to aktorka, reżyserka i pisarka, która mieszkała w Szwecji i Wielkiej Brytanii. Lubiąca prowokację artystka tworzyła radykalne filmy, w których przełamywała tabu i podejmowała tematy obsesyjne, jak w *Zakochane pary* (1964) czy *Nocne gry* (1966). W 1968 roku jej film fabularny *Dziewczęta* (*Flickorna*) w prestiżowej obsadzie przyniósł jej międzynarodowy rozgłos. Mai Zetterling zrealizowała łącznie 15 filmów.

Face to face

ROVIROS MANTHOULIS

GRECJA, 1966, 84'

OBSADA : COSTAS MESSARIS, ELENI STAVROPOULOU, THEANO IOANNIDOU, LAMBROS KOTSIRIS

Nowobogacki ateński przedsiębiorca zatrudnia nauczyciela, aby jego córka, mająca wyjść za mąż za brytyjskiego biznesmena, nauczyła się angielskiego. Jednak nauczyciel zakochuje się w swojej uczennicy.

Face to face to kąśliwa satyra na ateńskie środowisko, które dorobiło się na boomie gospodarczym. Film przedstawia klimat społeczny u progu wojskowego zamachu stanu w kwietniu 1967 roku. Poprzez pomysłowe surrealistyczne kolaże reżyser Roviros Manthoulis piętnuje zachowanie nowobogackich, których utożsamia z brutalną modernizacją Aten. Film otrzymał nagrodę za reżyserię na Festiwalu Filmowym w Salonikach, po czym reżim wojskowy zakazał jego wyświetlania.

Roviros Manthoulis (1929-2022) wyemigrował do Francji w 1967 roku i pracował głównie dla francuskiej telewizji, gdzie dał się poznać jako scenarzysta i reżyser udanych dokumentów muzycznych.

Kim jesteś, Polly Maggoo? (*Qui êtes-vous Polly Maggoo ?*)

WILLIAM KLEIN

FRANCJA, 1966, 100'

OBSADA : DOROTHY MAC GOWAN, JEAN ROCHEFORT, SAMI FREY, PHILIPPE NOIRET, GRAYSON HALL, ALICE SAPRITCH, ROLAND TOPOR, DELPHINE SEYRIG, VIOLETTE LEDUC, NAGRODA JEAN VIGO 1967

W czasie gdy projektant mody Isidore Ducasse prezentuje swoją nową kolekcję, stawna modelka Polly Maggoo jest nieustannie nękana.

Kim jesteś, Polly Maggoo? to obraz zadziwiający, zabawny i okrutny, parodystyczny i sentymentalny. Ten niezwykle przenikliwy film to satyra na modę, ale przede wszystkim satyra na system medialny jako taki. Klein z wyprzedzeniem przewidział nadmierne zainteresowanie supermodelkami oraz ekscyzy telewizji.

William Klein urodził się w Nowym Jorku w 1928 roku. Był malarzem, fotografem i filmowcem. Był kierownikiem artystycznym *Zazie w metrze*, a ponadto pisał scenariusze i reżyserował filmy fabularne, między innymi *Cassius le grand* (1964), *Kim jesteś, Polly Maggoo?* (1966). William Klein zmarł w Paryżu 10 września 2022 roku.

Na arte.tv od 01.03 do 01.12

Stolen Meeting

LEIDA LAIUS

ESTONIA, 1988, 97'
OBSADA : MARIA KLENSKAJA, ANDREAS KANGUR,
KAIE MIHKELSON, LEMBIT PETERSON, TERJE PENNIE,
SULEV LUIK

Kiedy Valentina zostaje zwolniona z więzienia, wyrusza na poszukiwanie swojego syna, którego po urodzeniu oddała do adopcji.

Stolen Meeting powstał w 1989 roku. Był to początek nowej ery, w której wszystko stało się możliwe. Film bez skrupowania pokazuje warunki panujące w więzieniach dla kobiet, poruszając jednocześnie kwestię społecznego piętna, jakiemu podlega bohaterka po wyjściu z więzienia. Duch pierestrojki przebija się przez tę podróż przez społeczeństwo chylącego się ku upadkowi Związku Radzieckiego. Próba odnalezienia syna przez Valentine zapowiada nieuchronny upadek społeczeństwa skazanego na zniknięcie.

Reżyserka i scenarzystka Leida Laius (1923-1996) uważana jest za „wielką damę” estońskiego kina. Sławę przyniosły jej filmy *Ukuaru* (1973) i *Naerata Ometi* (1985). *Stolen Meeting* zdobył Lilian Gish Award, nagrodę główną Festiwalu Women in Film w Los Angeles.

Mur (Le Mur)

SERGE ROULLET

FRANCJA, 1966, 86'
OBSADA : MICHEL DEL CASTILLO, DENIS MAHAFFEY,
MATHIEU KLOSSOWSKI, BERNARD ANGLADE,
RENÉ DARMON, ANNA PACHECO, CLAUDE ESTEBAN

Rok 1936. W czasie hiszpańskiej wojny domowej trzech skazańców oczekuje na egzekucję, dzieląc się swoimi lękami i wspomnieniami.

W pozbawionym wszelkich zbędnych efektów dramatycznych Murze odnaleźć można ślad twórczości Roberta Bressona, którego Roulet był asystentem. Inspiracją dla surowego, pozbawionego zbędnych ozdóbników stylu było opowiadanie Jean-Paula Sartre'a. Mistrz egzystencjalizmu był zresztą obecny na premierze filmu w Wenecji w 1967 roku.

Serge Roulet (*1926) zaczynał jako scenarzysta w latach 50. Następnie został asystentem Roberta Bressona, który wywarł głęboki wpływ na jego twórczość. Międzynarodowy rozgłos przyniósł mu pierwszy film fabularny *Mur*, prezentowany w Berlinie i Wenecji w 1967 roku. W sumie zrealizował osiem filmów, w tym *Le voyage étranger* (1992) i *Avoue que tu mens* (2008).

Wkrótce

Bubble bath (Habfürdő)

GYÖRGY KOVÁSZNAI

WĘGRY, 1979, 76'
FILM ANIMOWANY

Mężczyzna, który właśnie ma się ożenić uświadamia sobie, że tak naprawdę jest zakochany w przyjaciółce swojej narzeczonej...

Bubble Bath to film żywiołowy, pełen blasku, poetycki i barwny jak jazda po LSD. Jest wyrazem bogatej wyobraźni reżysera i skupia w sobie pełnię jego talentu, łącząc tradycyjną animację, animację poklatkową, papierowe wycinanki i sekwencje aktorskie.

György Kovászai (1934 - 1983) to malarz, muzyk i reżyser filmowy. Studiował w Akademii Sztuk Pięknych w rodzimym Budapeszcie, jednak w wieku 20 lat porzucił studia, by zostać górnikiem. Dzięki temu doświadczeniu odkrył świat klasy robotniczej i towarzyszące jej frustracje. Znacznie później został redaktorem ważnego węgierskiego magazynu literacko-artystycznego, po czym rozpoczął pracę w Pannonia Films Studios, wiodącej krajowej wytwórni filmów animowanych. Wyreżyserował 26 filmów krótkometrażowych, jeden serial oraz *Bubble bath*, dzieło filmowe, które trudno przyporządkować do określonej kategorii.

Eskimosce jest zimno (Eszkimó asszony fázik)

JÁNOS XANTUS

WĘGRY, 1984, 111'
OBSADA : MARIETTA MÉHES, BOGUSŁAW LINDA,
ANDOR LUKATS, LÁSZLÓ FÖLDES

Laci (Bogusław Linda), zauroczony fascynującą Marie, która marzy o byciu piosenkarką rockową, porzuca błyskotliwą karierę pianisty klasycznego, aby zostać kompozytorem i z nią zamieszkać. Odkrywa, że Marie jest już żoną głuchoniemego Janosa.

Ten znakomity pierwszy film twórcy węgierskiej sceny alternatywnej, znajdujący się na pograniczu stylów Buñuela, Truffaut'a, Fassbindera i Warhola, został zauważony w 1984 r. w czasie Quinzaine des Réalistes w Cannes. Reżyser opisuje go jako „świadekstwo całkowitej wolnej kreatywności, stworzone z wolą odrzucenia tego, co konwencjonalne”.

János Xantus (1953 - 2012) już we wczesnych eksperymentalnych filmach krótkometrażowych wykazywał się ironią i celnością obserwacji. Wielką popularność na Węgrzech przyniósł mu film *Eskimosce jest zimno*, dzięki któremu zdobył również uznanie międzynarodowej publiczności. Następnie rozwijał karierę filmową, teatralną i telewizyjną oraz wykładał w Akademii Filmowej w Budapeszcie. Jego poetyckie, absurdałne, groteskowe i tragiczne filmy, powstałe z myślą o stworzeniu nowego, nieskrępowanego i nietypowego języka filmowego, ukazują kruchość Węgrów w latach 80. János Xantus do końca życia angażował się na różnych frontach, zwłaszcza przeciwko nowej konstytucji Viktora Orbána z 2012 roku.

Márta Mészáros

Marta Mészáros urodziła się w Budapeszcie w 1931 r. Wychowała się na emigracji w Związku Radzieckim, a na Węgry wróciła po śmierci ojca, rzeźbiarza László Mészárosa, który padł ofiarą stalinowskich czystek w 1938 r. Ukończyła studia filmowe w Moskwie, a w latach 60. rozpoczęła tworzenie fascynującej serii portretów kobiet. Była pionierką kina feministycznego obok twórczyń takich jak Vera Chytilová czy Agnès Varda. Jej filmy stanowią ważny wkład w sztukę filmową Europy Środkowo-Wschodniej. W 2021 roku w wieku 90 lat otrzymała Europejską Nagrodę Filmową za całokształt twórczości.

Wkrótce

Adopcja (Örökbefogadás)

WĘGRY, 1975, 89'
OBSADA : KATALIN BEREK, GYÖNGYVÉR VIGH,
PÉTER FRIED, LASZLÓ SZABÓ

Mimo że Katy, robotnica zatrudniona w stolarni, rozpaczliwie pragnie mieć dziecko, jej kochanek Joska, żonaty ojciec dwójki dzieci, stanowczo odmawia. Kata poznaje wtedy Annę, nastolatkę z poprawczaka.

Adopcja to prawdopodobnie najpiękniejszy film reżyserki, która w 1975 roku zdobyła Złotego Niedźwiedzia na Berlinale za czwarty w karierze film fabularny.

Dziennik dla moich dzieci (Napló gyermekeimnek)

WĘGRY, 1982, 106'
OBSADA : ZSUZSA CZINKÓCZI, JAN NOWICKI,
ANNA POLONY, ILDIKÓ BÁNSÁGI, PÁL ZOLNAY

Rok 1947. Po śmierci rodziców, którzy wyemigrowali do Rosji i zostali rozstrzelani w czasie stalinowskich czystek, Juli wraca na rodzinne Węgry, trafiając pod opiekę ciotki, która chce ją wychować zgodnie z komunistycznymi wartościami. Dziewczyna walczy jednak o to, by stać się niezależną kobietą w zgodzie z wartościami politycznymi i społecznymi swoich zmarłych rodziców.

Dziennik dla moich dzieci to pierwsza część autobiograficznej trylogii jednej z czołowych węgierskich reżyserek. Film zdobył w 1984 roku Nagrodę Główną Jury na Festiwalu Filmowym w Cannes. Trylogia przedstawia losy osieroconej dziewczynki, która dzielnie stawia czoła terrorowi sowieckiej represji, próbując jednocześnie znaleźć własny filmowy głos.

Dziennik dla moich ukochanych (Napló szerelmeimnek)

WĘGRY, 1987, 141'
OBSADA : JAN NOWICKI, PÁL ZOLNAY,
ANNA POLONY, SZUZSA CZINKÓCZI, MARI SZEMES,
IRINA KOUBERSKAYA

Juli ma osiemnaście lat. Podnajmuje pokój i pracuje w przędzalni. Ma tylko jedno marzenie: zostać reżyserką filmową. Z pomocą ciotki Magdy uzyskuje stypendium do Moskwy.

Dziennik dla mojego ojca i matki (Napló apámnak, anyámnak)

FILM WĘGIERSKI, 1990, 115'
OBSADA : JAN NOWICKI, ZSUZSA CZINKÓCZI,
ANNA POLONY

W październiku 1956 r. Juli próbuje opuścić Moskwę i wrócić do Budapesztu, gdzie jej wuj, Janos (Jan Nowicki), aktywnie uczestniczy w rewolucji przeciwko rosyjskiej okupacji. Udaje jej się w końcu wrócić na Węgry, gdzie podważa oficjalną wersję „kontrrewolucji”. Stara się wszystko filmować. Życie Janosa jest zagrożone.

Rocco i jego bracia (*Rocco et ses frères*)

LUCHINO VISCONTI

WŁOCHY, 1960, 169'
OBSADA : ALAIN DELON (ROCCO PARONDI), RENATO SALVATORI (SIMONE PARONDI), ANNIE GIRARDOT (NADIA), KATINA PAXINO (ROSARIA PARONDI)

Wielki melodramat o rodzinnej lojalności, miłości i przemocy. Surowy neorealistyczny obraz ukazuje warunki życia robotników rolnych, którzy wyemigrowali z południowych Włoch.

Film *Rocco i jego bracia*, nakręcony pod koniec neorealistycznego okresu twórczości Viscontiego, zapoczątkował międzynarodową karierę Alaina Delona i Annie Girardot. Mimo początkowego blokowania filmu przez Watykan, ostatecznie wszedł on na ekrany w wersji ocenzurowanej. Zdaniem Martina Scorsese jest to jeden z najbardziej stylowych czarno-białych filmów w historii kina. Arcydzieło.

Twórca włoskiego neorealizmu, Luchino Visconti (1906-1976) jest jednym z najbardziej wpływowych reżyserów kina światowego.

El Camino

ANA MARISCAL

NA PODSTAWIE POWIEŚCI MIGUELA DELIBESA
HISZPANIA, 1964, 91'
OBSADA : JOSÉ ANTONIO MEJÍAS, ÁNGEL DÍAZ,
JESÚS CRESPO, JULIA CABA ALBA

Daniel zwany „Sową” opuszcza swoją rodzinną wieś, aby studiować w mieście. Przed wyjazdem spędza czas ze swoimi nieodłącznymi przyjaciółmi, Roque („Wieśniakiem”) i Germánem („Twardzielem”), bawiąc się, żartując, a przede wszystkim obserwując osobliwy świat dorosłych.

El Camino, prezentowany w ramach Cannes Classics w 2021 roku, to wspaniałe ponowne odkrycie hiszpańskiego kina lat 60. W swoim siódmym filmie fabularnym Ana Mariscal ukazuje koniec dziecięcej niewinności, a także pełne sprzeczności życie społeczności dławionej narzuconą przez Kościół Katolicki moralnością, przedstawiając w szczególności sytuację kobiet zniewolonych przez patriarchy. Patrząc oczami dziecka, reżyserka stworzyła bardzo odważny portret społeczny, który został zakazany dla osób poniżej 18 roku życia, ponieważ Ana Mariscal odmówiła cięć, których domagała się cenzura Franco. Jej film był następnie ignorowany przez dystrybutorów.

Po długiej karierze aktorki filmowej i teatralnej Ana Mariscal (Madryt, 1923 - 1995) postanowiła w 1952 roku założyć wraz z przyszłym mężem firmę Bosco Film, aby produkować i reżyserować własne, niezależne projekty filmowe, odbiegające od pełnych rozmachu filmów, które powstawały w tamtych czasach. *Segundo López, aventurero urbano*, który spotkał się z uznaniem krytyków, jest uważany za jeden z najwcześniejszych przykładów hiszpańskiego neorealizmu. Za czasów Franco Ana Mariscal stała się pionierką w dziedzinie produkcji i reżyserii, choć niektóre z jej filmów, jak *El Camino*, jedno z najbardziej osobistych dzieł reżyserki, nie zawsze trafiały do kin. Przez całe życie, aż do śmierci w 1995 roku, z powodzeniem występowała w wielu rolach.

Life of a Shock Force Worker (*Sluke iz života udarnika*)

BAHRUDIN 'BATO' ČENGIĆ

BOŚNIA 1972, 78'
OBSADA : ADEM CEJVAN, STOJAN 'STOLE' ARANDJELOVIC, ZAIM MUZAFERIJA, ILIJA BASIC, MILORAD 'MIDA' STEVANOVIC

Adem jest „wzorowym górnikiem”: wraz ze swoimi towarzyszami z łatwością przekracza limity wydobywania węgla ustalone w ramach gospodarki planowej.

Ten eksperymentalny film, będący satyrą na kult pracy, jest symbolem „jugosłowiańskiej czarnej fali” lat 60. i 70. To film z przewrotnym poczuciem humoru, piętnujący system polityczny.

Bahrudin 'Bato' Čengić (1933-2004) rozpoczynał karierę jako asystent reżysera w latach 60. Dziesięć lat później zaczął reżyserować i pisać pierwsze scenariusze. Po zrealizowaniu kilku filmów dokumentalnych stworzył pierwszy film fabularny *Mali Vojnici*. W 1971 roku powstał film *Uloga moje porodice u svjetskoj revoluciji* (Rola mojej rodziny w światowej rewolucji). *Life of Shock Force Worker*, jego najbardziej znane dzieło, pochodzi z 1972 roku.

Most (*Die Brücke*)

BERNHARD WICKI

NIEMCY, 1958, 98'
OBSADA : FOLKER BOHNET, FRITZ WEPPEP,
CORDULA TRANTOW, MICHAEL HINZ,
FRANK GLAUBRECHT, KARL MICHAEL BALZER

Kwiecień 1945 roku, Niemcy. W ostatnich tygodniach wojny młodzi chłopcy bezskutecznie próbują bronić mostu przed naporem wroga.

W tym niemieckim filmie z 1958 roku, będącym adaptacją autobiograficznej powieści *Most* autorstwa Gregora Dorfmeistersa (niemieckiego pisarza i dziennikarza piszącego pod pseudonimem Manfred Gregor), autor przywołuje swoje osobiste doświadczenia związane z konfliktem. Antywojenny *Most* był nominowany do Oscara w 1960 roku za najlepszy film obcojęzyczny i zdobył Złoty Glob w tej samej kategorii.

Aktor, fotograf i reżyser Bernhard Wicki (1919-2000) zdobył międzynarodowe uznanie w 1959 roku dzięki filmowi *Most*. W kolejnych latach pracował jako aktor, fotograf i reżyser dla filmu i telewizji. Refleksja nad traumą wojny przewija się przez całą jego twórczość.

Barbarzyńskie zaślubiny (*Les Noces Barbares*)

MARION HÄNSEL

BELGIA, 1987, 99'
OBSADA : MARIANNE BASLER, THIERRY FRÉMONT, YVES COTTON, MARIE-ANGE DUTHEIL, ANDRÉ PENE, FRÉDÉRIC SAUREL, CLAUDINE DELVAUX, JACQUES PRATOUSY

Nicole, młoda matka borykająca się ze wspomnieniem gwałtu, którego doświadczyła, nie zgadza się na rolę ofiary.

Pierwszy film Marion Hänsel stawia wiele pytań, które nurtowały ją aż do śmierci w 2020 roku. Podejmując tematy tabu, takie jak przemoc wobec kobiet czy aborcja, Marion Hänsel odcisnęła trwałe piętno na współczesnym kinie belgijskim.

Producentka i reżyserka Marion Hänsel (1949 - 2020) zyskała popularność w latach 80-tych i 90-tych dzięki swoim filmom autorskim. W 1985 roku zdobyła Srebrnego Lwa za reżyserię na festiwalu w Wenecji za film *Kurz*. Inspiracją do tego filmu, podobnie jak do *Barbarzyńskich zaślubin* (1987) były dzieła literackie. W dalszej części kariery belgijska reżyserka pisała własne scenariusze. W 2004 roku Marion Hänsel otrzymała od Flamandzkiego Stowarzyszenia Prasy Filmowej „Złotą Mirę” za całokształt twórczości.

Mudar de Vida (*Mudar de Vida*)

PAULO ROCHA

PORTUGALIA, 1966, 94'
OBSADA : GERALDO D'EL REY, ISABEL RUTH, MARIA BARROSO, JOÃO GUEDES, CONSTANÇA NAVARR, MÁRIO SANTOS, NUNES VIDAL

Po odbyciu służby wojskowej w Angoli rybak Adelino wraca do rodzinnej wioski, gdzie wszystko wydaje mu się obce.

Mudar de vida to jeden z najbardziej znaczących filmów portugalskiej „Nowej Fali”, której jednym z czołowych przedstawicieli był Paulo Rocha. Postępując się niemal dokumentalną estetyką, reżyser sięga jednocześnie po mechanizmy melodramatu, by opowiedzieć o trudnej codzienności rybaków wyptywających w morze w wiosłowych łodziach. W Furadouro, skromnej wiosce rybackiej, czas zdaje się stać w miejscu. Podobnie jest w pozostałej części kraju, rządzonego żelazną ręką przez Antonio Salazara, starzejącego się dyktatora.

Po studiach prawniczych w Lizbonie, Paulo Rocha (1935 - 2012) ukończył reżyserię w prestiżowej wyższej szkole filmowej IDHEC (Institut des hautes études cinématographiques) w Paryżu. Był asystentem Jeana Renoira, a następnie Manoëla de Oliveiry. W 1975 roku wyjechał do Japonii, gdzie przez osiem lat pracował jako attaché kulturalny w Ambasadzie Portugalii.

Charles martwy lub żywy (*Charles mort ou vif*)

ALAIN TANNER

SZWAJCARIA, 1969, 93'
OBSADA : FRANÇOIS SIMON, MARCEL ROBERT, MARIE-CLAIRE DUFOR

Charles De, błyskotliwy biznesmen zmęczony swoim życiem, postanawia nagle zniknąć w przeddzień setnej rocznicy powstania jego firmy. Jedynymi osobami wtajemniczonymi w przedsięwzięcie są jego córka i para, którą dopiero co poznał. Jego syn, rzutki przedsiębiorca, zleca poszukiwania detektywowi.

Pierwszy film Alaina Tannera to prawdziwa peretka, naznaczona utopią roku 1968. Film stanowi pochwałę ucieczki i wycofania się z życia, które są centralnym tematem w twórczości tego wybitnego przedstawiciela Nowej Fali w Szwajcarii.

Alain Tanner (1929 - 2022) pracował jako marynarz, krytyk filmowy i jazzowy oraz urzędnik w Brytyjskim Instytucie Filmowym. W 1957 roku zdobył nagrodę na Festiwalu Filmowym w Wenecji za swój pierwszy krótkometrażowy dokument, który wyreżyserował wspólnie z Alainem Goretą, innym przyszłym znanym twórcą szwajcarskiego kina. Jego pierwszy film fabularny, *Charles martwy lub żywy*, podobnie jak cała jego twórczość filmowa, stanowi świadectwo epoki, formułując zarazem jej krytykę. Alain Tanner jest obok Fassbindera, Garrela, Formana i Bellocchio jednym z głównych twórców nowego kina, które około 1968 roku przyniosło prawdziwy powiew wolności. W 1981 roku otrzymał Grand Prix w Cannes za *Lata świetlne oraz Honorowego Lamparta Swisscom* na festiwalu w Locarno w 2010 roku.

Stokrotki (*Sedmikráska*)

VĚRA CHYTILOVÁ

CZECHOSŁOWACJA, 1966, 71'
OBSADA : JITKA CERHOVÁ, IVANA KARBANOVÁ, JULIUS ALBERT, JAN KLUSÁK

Utrzymany w duchu burleski film opowiada w nieskrępowanym stylu historię dwóch żywiołowych młodych dziewczyn, które wyruszają na poszukiwanie nowych doświadczeń w ramach absurda buntu przeciw rzeczywistości.

Czeska reżyserka Věra Chytilová zdobyła w połowie lat 60. międzynarodową sławę dzięki tej groteskowej komedii, która wymyka się konwencjom ze względu na przeplatanie się formy i treści. Poza buntownikami z francuskiej Nowej Fali nikt wcześniej nie odważył się na podobny atak wobec estetycznych konwenansów kina.

Po studiach filozoficznych i architektonicznych Věra Chytilová (1929-2014) uczęszczała w latach 1957-1962 na zajęcia z reżyserii Otakara Vávry w praskiej Akademii Filmowej (FAMU). Była czołową postacią czeskiej Nowej Fali w latach 60. Od 1969 do 1975 roku miała zakaz pracy. Jest niewątpliwie jedną z najbardziej wyjątkowych czeskich twórczyń filmowych XX wieku.

Wkrótce

Withnail i ja (*Withnail and I*)

BRUCE ROBINSON

WIELKA BRYTANIA, 1987, 104'
OBSADA : RICHARD E. GRANT, PAUL MCGANN,
RICHARD GRIFFITHS, RALPH BROWN,
MICHAEL ELPHICK

Kultowa komedia Bruce'a Robinsona o dwóch bezrobotnych londyńskich aktorach: wiecznie bez grosza i zatapiających swój żaloszny los w alkoholu i narkotykach.

Wiele cytatów z tego filmu stało się częścią angielskiej popkultury, a bez filmu „Withnail i ja” nie powstałyby pierwsze filmy Danny'ego Boyle'a (*Trainspotting*) czy Guya Ritchiego (*Przekręt*) w takiej formie, jaką znamy. Do kultowego statusu filmu „Withnail i ja” przyczyniają się również muzyka i popularne piosenki, takie jak: cover Kinga Curtisa piosenki „A Whiter Shade of Pale” oraz utwory „All Along the Watchtower” i „Voodoo Child (*Slight Return*)” Jimiego Hendrixa. Subtelny nawiązaniem do producenta filmowego George'a Harrisona jest piosenka „While My Guitar Gently Weeps”.

Bruce Robinson (ur. 1946 w Londynie) zadebiutował w 1968 roku jako aktor w filmie „Romeo i Julia” Franca Zeffirellego. Za scenariusz do filmu „Pola śmierci” (1984) był nominowany do Oscara i Złotego Globu, zdobył nagrodę Brytyjskiej Akademii Filmowej (BAFTA) oraz nagrodę Amerykańskiej Gildii Scenarzystów (WGA). Po tym, jak studio filmowe wbrew jego woli mocno zmieniło montaż filmu „Jennifer 8” (1992) z Andym Garcją i Umą Thurman, Robinson wycofał się z prac reżyserskich, skupiając się na pisaniu. W 2011 roku nakręcił „Dziennik zakrapiany rumem” z Johnnym Deppem – film, w którym picie jest ponownie ważnym tematem.

arte

ARTE G.E.I.E.

4 QUAI DU CHANOINE WINTERER
67080 STRASBURG, FRANCJA CEDEX
TEL. +33 (0)3 90 14 22 22

ARTE FRANCE

8, RUE MARCEAU
92785 ISSY-LES-MOULINEAUX, FRANCJA
TEL. +33 (0)1 55 00 77 77

ARTE DEUTSCHLAND TV GMBH

SCHÜTZENSTRASSE 1
D-76530 BADEN-BADEN, NIEMCY
TEL. +49 (0)7221 93 69 0

Kontakt dla mediów:

Aleksandra Kulik
+48 506 029 442
a.kulik@agencjafaceit.pl

arte
XINO
Classics